

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 และเป็นประเด็นหลักที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 การเตรียมความพร้อมกำลังคนทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีพลวัต และการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดน จึงเป็นความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศต้องเร่งดำเนินการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

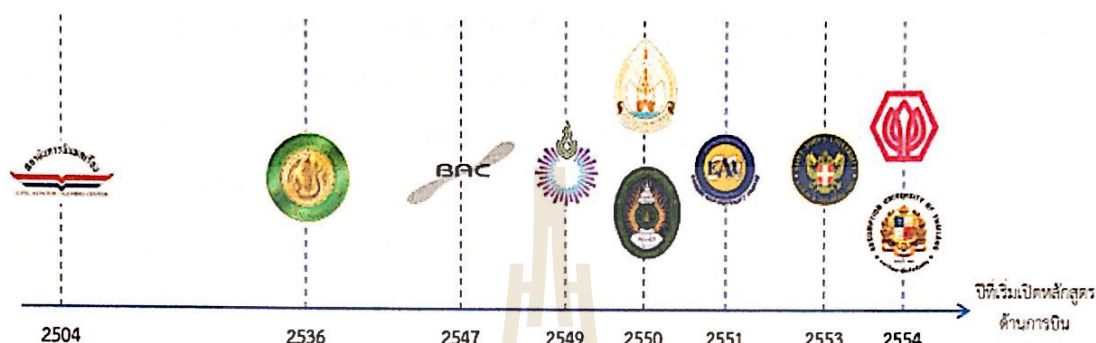
สถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ระบุไว้ว่า การผลิตและพัฒนากำลังคนในภาคการศึกษายังคงเป็นไปตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละสถานการศึกษา ประกอบกับค่านิยมของผู้เรียนที่ยังคงมุ่งเรียนสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ และให้ความสำคัญกับปริญญาบัตรมากกว่าความรู้และสมรรถนะในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาต่าง ๆ เน้นการผลิตบัณฑิตด้านสังคมศาสตร์ซึ่งดำเนินการได้ง่ายกว่าด้านอื่น และมุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษาร้อยละส่วนใหญ่ยังขาดทักษะที่สำคัญจำเป็น เช่น ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะดิจิทัล และขาดสมรรถนะในการทำงานตามอาชีพ ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพตนเอง และพัฒนาผลิตภาพของงานเพื่อการพัฒนาประเทศได้ สถานการณ์นี้ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน การทำงานในระดับต่ำกว่าวุฒิการศึกษา และการขาดแคลนกำลังคนระดับกลางที่เป็นความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้น จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะต้องร่วมกันกำหนดกรอบทิศทางและ เป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ชัดเจนในสาขาต่าง ๆ เพื่อการผลิตกำลังคนที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ พัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สามารถสร้างเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและทักษะดิจิทัล และสอดคล้องเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและมาตรฐานอาชีพ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและการฝึกงานที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรในสถานการณ์จริง เช่น สหกิจศึกษา ผลิตและพัฒนาครูผู้สอนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างกำลังคนให้มีสมรรถนะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมของประเทศ รองรับพลวัตของโลกและการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 (2560, หน้า 100)

อุตสาหกรรมการบิน (Aviation industry) หมายถึง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการขนส่งทางอากาศ (Air transportation) และเป็นกิจการสาธารณูปโภคประเภทหนึ่งซึ่งเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐาน (Infrastructure) ที่สำคัญในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการทหาร อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2551, หน้า 1) สถาบันการบินพลเรือน (Civil Aviation Training Center) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญรวมถึงแนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมการบินในอนาคต และได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรด้านการบินขึ้น ทั้งนี้ การที่บุคคลได้รับความก้าวหน้าในการเรียนรู้หรือพัฒนาทักษะในการทำงาน การมีโอกาสได้รับการศึกษาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม หรือได้รับการอบรม และการได้รับการสนับสนุนให้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นจะมีความสำคัญที่กระตุ้นให้คนทำงานเกิดความรับผิดชอบต่องานมากขึ้น สร้างขวัญกำลังใจแก่บุคคลในองค์กร ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและส่งผลให้เพิ่มผลผลิตแก่หน่วยงาน (กวินท์ ดันทนะเวชกุล, 2550)

ดังนั้น สถาบันการบินพลเรือน (สบพ.) ในฐานะผู้บุกเบิกในภาคอุตสาหกรรมการศึกษาด้านการบินซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านกิจการบินของประเทศไทย และประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 จนถึงปัจจุบัน ดังแสดงตามแผนภาพที่ 1.1 การก่อตั้งของสถาบันการศึกษาด้านการบินในประเทศไทย จำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันที่รุนแรงในภาคอุตสาหกรรมการศึกษาด้านการบิน เพื่อรักษาตำแหน่งผู้นำในภาคอุตสาหกรรมการศึกษาด้านการบินภายในประเทศต่อไป สถาบันการบินพลเรือนแรกก่อตั้งนั้นใช้ชื่อว่า “ศูนย์ฝึกการบินพลเรือน ในประเทศไทย” (Civil Aviation Training Center; CATC) เป็น โครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับองค์การสหประชาชาติ (United Nation; UN) โดยกองทุนพิเศษสหประชาชาติ (United Nations Special Fund; UNSF) ได้แต่งตั้งให้องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization; ICAO) เป็นตัวแทนบริหารงานฝ่ายสหประชาชาติ และรัฐบาลไทยได้แต่งตั้งให้กระทรวงคมนาคมเป็นตัวแทนบริหารฝ่ายไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจการการบินพลเรือนของประเทศในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ให้เจริญก้าวหน้าทันกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ตามที่องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศบัญญัติไว้ในภาคผนวกแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศ โดยดำเนินการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านกิจการการบินพลเรือน เช่น นักบิน ช่างอากาศยาน พนักงานควบคุมการจราจรทางอากาศ และพนักงานสื่อสารการบิน เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2509 รัฐบาลไทยได้รับ โอนศูนย์

ฝึกการบิน พลเรือนในประเทศไทยมาดำเนินการ และมีฐานะเป็นสถานฝึกอบรมในความดูแลรับผิดชอบของกรมการบินพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม โดยตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษาเรียกว่า “ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกการบินพลเรือนในประเทศไทย” ซึ่งต่อมาได้ปรับเปลี่ยนตำแหน่งตามโครงสร้างองค์กรใหม่เป็น “ผู้ว่าการสถาบันการบินพลเรือน” (สถาบันการบินพลเรือน, 2560)



ภาพที่ 1.1 แสดงการก่อตั้งของสถาบันการศึกษาด้านการบินในประเทศไทย

**ที่มา** สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558, หน้า 31

สถาบันการบินพลเรือนได้ทำการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มบริการการบินให้เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี ภายใต้ชื่อ หลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิตและหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต และเข้าเป็นสถาบันสมทบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 จนถึงปัจจุบัน

ในปีการศึกษา 2559 หลักสูตรของสถาบันการบินพลเรือนจำแนกได้ ดังนี้ หลักสูตรปริญญาโท (Master's Degree) มี 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน (Master of Management Program in Aviation Management; M.M. (Aviation Management)) หลักสูตรปริญญาตรี (Bachelor's Degree) มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต (4 ปี) สาขาวิชาการจัดการการบิน (Bachelor of Technology in Aviation Program in Aviation Management): แบ่งเป็น 3 วิชาเอก: วิชาเอกการจัดการจราจรทางอากาศ (Air Traffic Management Program; ATM) วิชาเอกการจัดการท่าอากาศยาน (Airport Management Program; APM) และวิชาเอกการจัดการการขนส่งสินค้าทางอากาศ (Air Cargo Management Program; ACM) หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Engineering) สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์การบิน (Avionic Engineering program; AEE) หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) (Bachelor's Degree (Continuing Program)) มี 1 หลักสูตร 2 วิชาเอก คือ หลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต สาขาวิชา

การจัดการการบิน วิชาเอกการจัดการท่าอากาศยาน (ต่อเนื่อง) (Bachelor of Technology in Aviation Program in Airport Management (Continuing); APMc) และวิชาเอกการจัดการขนส่งสินค้าทางอากาศ (ต่อเนื่อง) (Bachelor of Technology in Aviation Program in Air Cargo Management (Continuing); ACMc) หลักสูตรประกาศนียบัตรเทียบเท่าอนุปริญญา (Certificate equivalent of Diploma Program) มี 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรช่างบำรุงรักษาอากาศยาน (Aircraft Maintenance Engineer License course; AMEL) และหลักสูตรเทคโนโลยีอากาศยาน (Aircraft Technology course; AT) ประกอบด้วย 2 สาขาวิชาคือ วิชาเอกอิเล็กทรอนิกส์การบิน (Avionics; AT-AE) และวิชาเอกเครื่องวัดประกอบการบิน (Aircraft Instruments; AT-AI) หลักสูตรฝึกอบรมและหลักสูตรการฝึกบิน เป็นหลักสูตรฝึกอบรมขั้นมูลฐานและขั้นสูง ซึ่งได้รับการรับรองจากองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO)

แต่ปัจจุบันในประเทศไทยผู้ที่เรียนจบคุณวุฒิระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อนุปริญญา หรือเทียบเท่าในหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพช่างอากาศยาน ยังไม่ปรากฏว่ามีสถานศึกษาใดที่มีหลักสูตรต่อเนื่องด้านการจัดการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยานที่ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนต่อจนได้รับคุณวุฒิระดับปริญญาตรีภายในระยะเวลา 2 ปี ทั้งนี้ เพื่อให้สถาบันการบินพลเรือนซึ่งเป็นสถานศึกษาภาครัฐแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีหลักสูตรการอบรมด้านการบินครอบคลุมครบทุกศาสตร์ ได้พัฒนาศักยภาพตอบสนองต่อกลุ่มผู้เรียนที่ยังมีความต้องการคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพด้านช่างอากาศยานโดยตรง นับเป็นหนึ่งในหลักสูตรการพัฒนาเตรียมบุคลากรในสายช่างอากาศยานให้มียุทธศาสตร์ความรู้ในการบริหารจัดการและพร้อมก้าวเข้าสู่ตำแหน่งงานในสายงานบริหารต่อไปในอนาคต ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต การจัดการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) อีกหนึ่งสาขาวิชาเอก เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถาบันการบินพลเรือนใช้ประกอบการพิจารณาเปิดสอนหลักสูตรดังกล่าวต่อไป

## 1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ

- 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา ตามข้อกำหนดของคณะกรรมการการอุดมศึกษาและในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่มีหลักสูตรลักษณะเช่นเดียวกัน
- 2) เพื่อเสนอร่างโครงสร้างหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต การจัดการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ของสถาบันการบินพลเรือน ให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต

### 1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากร คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบินทั้งหมด ได้แก่ คณาจารย์กองวิชาของสถาบันการบินพลเรือนที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามร่างโครงสร้างหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต การจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ในอนาคต ผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนวิชาชีพช่างอากาศยานจากสถานประกอบการในอุตสาหกรรมการบิน ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด แบบยัดจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นหลัก (Key informants)

ด้านเนื้อหา ผู้วิจัยทำการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะระบบร่างหลักสูตรในส่วนของการศึกษาวิชาทฤษฎีที่จำเป็นของการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยานในระดับที่สูงกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่าเพียงสาขาเดียว โดยให้ความสำคัญกับเนื้อหาสาระในรายวิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาเฉพาะสาขาวิชาเอกทางด้าน การซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน ในรูปแบบหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปีหลัง ของหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน ที่เปิดสอนในสถาบันการบินพลเรือนเป็นหลัก และครอบคลุมเนื้อหาข้อมูลเฉพาะ จำนวนหน่วยกิตรวม โครงสร้างหลักสูตร และรายวิชา ก่อนการนำไปใช้เท่านั้น

### 1.4 วิธีการวิจัย

รูปแบบวิธีดำเนินการวิจัย

- 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย แผน นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน แนวโน้มและความต้องการศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่อทราบข้อเท็จจริงหลาย ๆ อย่างเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม ของหลักสูตรด้านการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน แนวทางการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต การจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง)
- 2) สร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยตารางวิเคราะห์ข้อมูล จากการประชุมเสวนาเพื่อระดมความคิดเห็น และการจัดการสนทนากลุ่มเพื่อทำการวิพากษ์หลักสูตร
- 3) เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประชุมเสวนา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และออกแบบเนื้อหาที่จะปรากฏในโครงสร้างหลักสูตร
- 4) จัดประชุมคณะทำงานการพัฒนาหลักสูตรฯ โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาร่างโครงสร้างหลักสูตรและความสมบูรณ์ของเนื้อหาวิชาที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) หลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต การจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน

5) จัดการสนทนากลุ่มเพื่อวิพากษ์ร่างหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) หลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต การจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน

### 1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมถึงบริบทของข้อกำหนดมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง โดยรอบที่มีผลต่อการเปิดหลักสูตรด้านวิชาชีพช่างอากาศยาน เพื่อสามารถนำไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบัน อันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนให้ได้รับคุณวุฒิระดับปริญญาตรีตรงตามสายงานที่ปฏิบัติ

2) เป็นแนวทางให้สถาบันการบินพลเรือนนำไปจัดทำหลักสูตรในระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) หลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต การจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต

3) สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานด้านการศึกษา พัฒนาหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ซึ่งตอบสนองนโยบายของรัฐบาลตามยุทธศาสตร์ชาติด้วย

### 1.6 คำอธิบายศัพท์

1) หลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต หมายถึง หลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน ที่เปิดสอน โดยสถาบันการบินพลเรือน

2) การจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน หมายถึง วิชาเอกของหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน (ต่อเนื่อง) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3) ต่อเนื่อง หมายถึง การเรียนต่อเนื่องจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรืออนุปริญญาหรือเทียบเท่า ผู้ระดับปริญญาตรี โดยไม่มีการเทียบโอนรายวิชา ใช้ระยะเวลาการศึกษา แบบเต็มเวลา 2 ปี

4) เทียบโอนรายวิชา หมายถึง การนำผลการเรียนในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จากรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วบางส่วนเทียบโอนเข้ากับรายวิชาในระดับปริญญาตรี เพื่อศึกษาต่อให้ได้รับวุฒิปริญญาตรี ระยะเวลาการศึกษาต่อโดยประมาณอยู่ที่ 2 ปีครึ่งถึง 3 ปี ขึ้นอยู่กับจำนวนรายวิชาที่สามารถเทียบโอนได้

5) โครงสร้างหลักสูตร หมายถึง หน่วยกิตรวมที่ปรากฏในหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต เฉพาะวิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ของสถาบันการบินพลเรือน ซึ่งประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี โดยมี

สัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558

6) รายละเอียดของหลักสูตร (Program Specification) หมายถึง คำอธิบายภาพรวมของการจัดหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต เฉพาะวิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ของสถาบันการบินพลเรือน การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้บัณฑิตบรรลุผลการเรียนรู้ของหลักสูตร โดยจะถ่ายทอดผลมาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาระดับชาติและมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชาการจัดการการบิน ไปสู่การปฏิบัติในหลักสูตร

7) ร่างหลักสูตร หมายถึง เนื้อหาหลักสูตรฉบับร่างของเฉพาะวิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบไปด้วย หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป หมวดที่ 2 ข้อมูลเฉพาะของหลักสูตร หมวดที่ 3 ระบบการจัดการศึกษา การดำเนินการและโครงสร้างหลักสูตร หมวดที่ 4 ผลการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ หมวดที่ 5 หลักเกณฑ์ในการประเมินผล หมวดที่ 6 การพัฒนาอาจารย์และบุคลากร หมวดที่ 7 การประกันคุณภาพหลักสูตร หมวดที่ 8 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการหลักสูตร

8) มาตรฐานคุณวุฒิของสาขาวิชา หมายถึง มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในระดับคุณวุฒิปริญญาตรีของสาขาวิชาการจัดการการบิน วิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ของสถาบันการบินพลเรือน ซึ่งจะกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตในสาขาวิชา ปริญญา และองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาที่จำเป็นจะต้องมีในหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน วิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง)

9) อาจารย์ประจำ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนที่ดำรงตำแหน่งครูวิชาภาคพื้นของสถาบันการบินพลเรือน ซึ่งจะทำการสอนในหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน วิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ของสถาบันการบินพลเรือน โดยมีหน้าที่รับผิดชอบตามพันธกิจของการอุดมศึกษา และปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา

10) อาจารย์ประจำหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาการจัดการการบิน วิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ของหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต ซึ่งมีหน้าที่สอนและค้นคว้าวิจัย ในสาขาวิชาการจัดการการบิน วิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน ทั้งนี้ อาจเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรหลายหลักสูตรได้ในเวลาเดียวกัน แต่ต้องเป็นหลักสูตรที่อาจารย์ผู้นั้นมีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร

11) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หมายถึง อาจารย์ประจำหลักสูตรเทคโนโลยีการบิน บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน วิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ของสถาบันการบินพลเรือน ที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรและการเรียน การสอน ตั้งแต่การวางแผน การควบคุมคุณภาพ การติดตามประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องอยู่ประจำหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ การบิน วิชาเอกการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ของสถาบันการบินพลเรือน ตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษา โดยจะเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตรในเวลา เดียวกันไม่ได้ยกเว้น พหุวิทยาการหรือสหวิทยาการ ให้เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้อีกหนึ่ง หลักสูตรและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถซ้ำได้ไม่เกิน 2 คน

12) อาจารย์พิเศษ หมายถึง ผู้สอนที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำของสถาบันการบินพลเรือน

13) พหุวิทยาการ (Multidisciplinary) หรือสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หมายถึง การใช้ องค์ความรู้หลายสาขาวิชา หลายศาสตร์หรือหลายอนุศาสตร์ มาผสมผสานใช้ในการวิเคราะห์ วิจัย และสังเคราะห์ขึ้นเป็นองค์ความรู้ใหม่และพัฒนาเป็นศาสตร์ใหม่ขึ้น

14) หลักสูตรพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) หมายถึง หลักสูตรที่นำเอาความรู้หลาย ศาสตร์หรือหลายอนุศาสตร์เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ วิจัย จนกระทั่งผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ องค์ความรู้เป็นศาสตร์ใหม่ขึ้นหรือเกิดอนุศาสตร์ใหม่ขึ้น

15) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ หมายถึง หลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้ มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นความรู้ สมรรถนะและทักษะด้านวิชาชีพตาม ข้อกำหนดของมาตรฐานวิชาชีพหรือมีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์ สาขาวิชานั้น ๆ โดยผ่านการฝึกงานในสถานประกอบการ หรือสหกิจศึกษา

16) ประสบการณ์ด้านปฏิบัติการ หมายถึง การทำงานร่วมกับสถานประกอบการ โดยมี หลักฐานรับรองผลการปฏิบัติงานที่เกิดประโยชน์กับสถานประกอบการ หรือมีผลงานทางวิชาการ ประเภทการพัฒนาเทคโนโลยี หรือผลงานสร้างสรรค์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง กับภาคอุตสาหกรรมเผยแพร่มาแล้ว

17) การซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน หมายถึง การดำเนินงานทั้งปวงเพื่อให้มั่นใจ ว่าอากาศยาน ยุทโธปกรณ์ และ/หรือ บริภัณฑ์ สามารถนำมาใช้งานได้ด้วยความปลอดภัยและ คงสภาพการใช้งานได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ การดำเนินการดังกล่าว คือ การดำเนินการอย่างใด อย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ซึ่งได้แก่ การบริการ การตรวจการซ่อม การตัดแปลง การทดลอง และการปรับแต่งเพื่อให้ได้สมรรถนะตามเกณฑ์การใช้งานที่กำหนดไว้



18) ช่างซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน หมายถึง บุคคลผู้ทำหน้าที่ในการบำรุงรักษาอากาศยาน ในลานจอดโดยได้รับใบอนุญาตนายช่างภาคพื้นดินจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย

19) ผู้ปฏิบัติงานด้านช่างอากาศยาน หมายถึง บุคคลผู้รับผิดชอบหน้าที่ช่างซ่อมบำรุงรักษาอากาศยานทั้งในระดับลานจอดและศูนย์ซ่อม โดยไม่คำนึงถึงการได้รับใบอนุญาตนายช่างภาคพื้นดินจากสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย รวมถึงพนักงานภาคพื้นดินที่สนับสนุนการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยานในสถานประกอบการสายการบินด้วย

20) สถานประกอบการสายการบิน หมายถึง หน่วยงาน บริษัท สายการบินที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการค้าขายในการเดินอากาศตามกฎหมายของประเทศไทย ซึ่งยังคงเปิดให้บริการตามสิทธิที่ได้รับอนุญาตชนิดแบบประจำมีกำหนด ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และแบบไม่ประจำ รวมถึงสายการบินต่างชาติที่มีสถานีสถาน (Office base) ในประเทศไทยด้วย

21) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบิน หมายถึง คณาจารย์ของวิชาของสถาบันการบินพลเรือนที่เกี่ยวข้องกับการสอนในหลักสูตรเทคโนโลยีการบินบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการบิน วิชาการจัดการการซ่อมบำรุงรักษาอากาศยาน (ต่อเนื่อง) ในอนาคต ผู้ทรงคุณวุฒิ และตัวแทนวิชาชีพด้านช่างอากาศยานจากสถานประกอบการสายการบิน

22) การทวนสอบ หมายถึง การดำเนินการหาหลักฐานด้วยวิธีการใด ๆ เช่น การสังเกต การตรวจสอบ การประเมิน การสัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อยืนยันพิสูจน์ว่า สิ่งที่กำหนดขึ้นนั้นได้มีการดำเนินการและบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์

23) สาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หมายถึง สาขาวิชาตามคุณวุฒิหรือตำแหน่งทางวิชาการที่สัมพันธ์กับศาสตร์ที่เปิดสอน มิใช่สัมพันธ์กับรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตร เช่น เป็นศาสตร์ในกลุ่มสาขาวิชา (Field of Education) เดียวกันตาม ISCED 2013 (คณะกรรมการการอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ 12/2554 เมื่อ 17 พฤศจิกายน 2554 หนังสือเวียนที่ ศษ 0506(2)/ว506 ลงวันที่ 22 ธันวาคม 2554)